

Allochtonen exceem

We zijn gewoon om allochtonen te benaderen in termen van problemen en moeilijkheden. Hoewel de massale werkloosheid sterk is afgenomen, is werkloosheid nog steeds een van de speerpunten van het beleid. Bij allochtonen denken we ook aan armoede, aan bijstandsuitkeringen en aan criminaliteit. Als je over allochtonen praat, is de voor de hand liggende associatie die van ellende en problemen. Het gangbare perspectief is heel sterk gericht op de onderklasse in Nederland. De laatste jaren is er evenwel een lichte kentering waar te nemen. Dat komt voor een belangrijk deel omdat niet alleen ideologieën rondom diversiteit steeds meer ingang vinden, maar ook omdat er in dat maatschappelijk beeld rondom de allochtonen het een en ander aan het veranderen is. Waar bestaat die verandering dan uit?

Er is een middenklasse aan het opkomen. En dan moet u niet alleen denken aan de mensen die het 'gewoon' gemaakt hebben, bijvoorbeeld mensen die een witte-boordenbaan hebben. Je moet ook denken aan sporters, met name de voetbalerij en de vechtsporters. Nederlandse allochtonen leveren wereldkampioenen op. Het opmerkelijke is dat hoewel allochtonen door de bank genomen de laagstbetaalde mensen zijn in dit land, de allochtonen voetballers tot de hoogstbetaalde mensen behoren. Dit is een paradoxale ontwikkeling. Daarnaast zien we steeds meer allochtonen in de politiek, in de showbusiness in de sport, in de medische beroepen, de juristerij, enz. Het welzijnswerk is altijd al een belangrijke haven geweest waar allochtonen een welzijnselite hebben voortgebracht.

De vraag is nu: is deze middenklasse een elite? Je kan praten over een middeninkomensgroep, andere praten over middenklasse, maar ik ben geneigd het een elite te noemen omdat deze concentratie in de middenlagen van de samenleving als een kweekvijver fungeert waarin wordt gerekruteerd voor de volgende etappe. Maar even nog over het beeld van de middenklasse. Dat is geen eenduidig beeld. Het lijkt wel alsof de sociale stijging zich voltrekt in alle sectoren, dus in de hele samenleving en dat die gelijkelijk opgaat, maar dat is niet zo. Het zal nooit zo kunnen zijn dat alle allochtonen zoals in een lift gelijkelijk omhoog gaan. Wat er gebeurd is dat sommige mensen uit de onder- of de arbeidsklasse zich ontworstelen aan het thuismilieu en sociaal omhoog stijgen, en andere niet. Er ontstaat dus een tweedeling onder de allochtonen, en dat is een heel normaal proces. Het kan pijnlijk zijn, maar het is meestal niet anders. Dat geldt niet alleen voor ons, maar ook voor de autochtonen. We zien deze tweedeling - waarbij delen stijgen en andere delen stijgen - ook bij de arbeidersbeweging en de vrouwenbeweging.

Wat doet deze middenklasse? Je ziet ze steeds meer in netwerkachtige organisaties en dan hebben ze ook een soort yuppieachtige uitstraling. Hun kleding en praten zijn aangepast aan deze tijd. Ze praten en denken ook in termen van strategieën die zij gericht op het bemachtigen van een goede baan, een partner of een hoog inkomen. Geijkte termen zijn carrière, planning, management. Ze geven je het gevoel dat zij de wereld in hun handen hebben, dat zij hun toekomst zelf bepalen. Omdat ik die wereld nooit in handen heb gehad krijg je gauw het gevoel van: ben ik nu een van de losers of ben ik van een andere planeet. Ik ben blij met hun succes en ze moeten zeker op die manier doorgaan.

Maar het discussiepunt blijft: is het wel elite? Want dat is de kernvraag, hoe moeten we dat verschijnsel duiden? Het is ongetwijfeld sociale vooruitgang, dat is een algemener woord. En die vooruitgang kan je niet alleen maar afmeten aan inkomen en hogere salarisschalen, het gaat om meer. Deze mensen hebben vaak snobistische trekken wat overigens een normaal kenmerk is van opkomende elites. Elites hebben meestal een verantwoordelijkheid die vast zit aan de positie. Een verantwoordelijkheid jegens een 'massa'. Elites kunnen niet zonder een massa, deze twee concepten horen bij elkaar. Elites hebben daarnaast een groepsbesef. Ze hebben dus gewild of ongewild een leiderschapsrol en vaak genoeg claimen ze die ook. Het probleem bij de jonge

geslaagde allochtonen - maar overigens niet alleen bij hun - is dat ze in een rolconflict terechtkomen.

Je hebt allochtonen die zeggen: "Het maakt mij niets uit waar ik vandaan kom. Ik ben gewoon een mens, mijn maatschappelijke positie heb ik als individu behaald, mijn afkomst, leeftijd of geslacht heeft daar niets mee te maken en dat betekent dat niemand een claim op mij kan leggen. Ik wil niets weten van welke groepsbindingen dan ook". Het is een standpunt. Deze allochtonen erkennen geen band, ze ontkennen alle identificatie of verbinding met de groep of dat ze hun positie mede te danken hebben aan het feit dat ze een andere afkomst of geslacht of een bepaalde leeftijd hebben.

Je hebt ook allochtonen die wel die identificatie en verbinding erkennen, maar die blijven zeggen: "voor wat ik heb bereikt speelt afkomst geen rol. Alles wat ik heb bereikt is een individuele prestatie". Ze zijn bang dat als je een beroep doet op hun afkomst, hun huidskleur of hun sekse, dat ze daardoor iets minder worden, dat datgene wat ze bereikt hebben in status of in achting daalt. Je hebt weer andere allochtonen die zeggen "Het maakt mij niets uit. Ik ben religieus leider en God is mijn opstap. Dankzij die basis, godsdienst, kan ik een religieus leider zijn. Net zoals veel politici zeggen: "Dankzij mijn kiezers ben ik een politiek leider. Je kan dus niet zonder een groep, zonder een groepsbesef. Je kan niet zonder een groepsidentiteit. Deze verscheidenheid van standpunten geeft de dubbelhartigheid weer bij allochtonen.

Ter herinnering: vrouwen hebben in vergelijkbare posities hetzelfde moeten meemaken. Het is nu een beetje minder, maar vroeger was het heel vanzelfsprekend dat vrouwen in midden- en hogere posities automatisch vrouwenzaken kregen toegeschoven. Dus een vrouwelijke econoom krijgt vrouwenaangelegenheden op haar bord en wordt vooral daarop aangesproken en niet als econome. Doordat vrouwen automatisch vrouwenzaken kregen toebedeeld, werden deze vrouwen vaak niet als volwaardig gezien. En zo voelden ze dat ook. Je ziet op een gegeven moment dat deze vrouwen hun emancipatiedrift kwijtraakten en als anonieme, geslachtsloze werknemer verder willen gaan.

Een soortgelijk ongemakkelijk gevoel is ook bij allochtonen waarneembaar. Je ziet het vaak bij raadsleden bijvoorbeeld dat zij volwaardig politicus willen zijn, maar wanneer ze allochtonen zaken in hun portefeuille krijgen begint het bij hen te jeuken en kriebelen. Ze willen dat liever niet. Ze willen economische zaken of welzijnszaken, maar in elk geval geen allochtone zaken. Ze willen volwaardig zijn en hebben het gevoel dat allochtonenzaken in de portefeuille hun devalueert en dat misschien ook wel in de ogen van hun collega's, alsof allochtonen een minder soort mensen zijn. Politici gebruik ik hier als voorbeeld, dit dilemma kom je ook tegen bij allochtone ambtenaren, onderwijskundigen en andere beroepsgroepen.

Dat gevoel van jeuk en gekriebel bij deze allochtonen noem ik allochtoneneczeem. Het miskent in feite de afkomst en het belang waar de geslaagde allochtonen eigenlijk voor staan en naar mijn opvatting voor horen te staan. Het is hier wel een discussiepunt en zeker in dit gezelschap, maar ik denk dat als je geslaagd bent in de samenleving, je een zekere verplichting hebt jegens je eigen mensen, of de groep waarvoor je opkomt en dat je je daarvoor sterk hoort te maken. Die twee dingen: prestatie, waardoor je voor volwaardig wordt gezien, en afkomst of identiteit, bijten elkaar niet. Beide zaken horen bij het leven. De kramp die dan meestal ontstaat leidt dan tot het eczeemgevoel, en dat moet eruit. Wat ik u in het Nieuwjaar toewens, is dat we niet alleen de elitevorming bevorderen, maar dat we dat ook doen zonder eczeemgevoelens of enige kramp.

Ruben Gowricharn